

תפ"ח 65907/01/19 - מדינת ישראל נגד אחד פדילה, ממדוח טהה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

תפ"ח 65907-01-19 מדינת ישראל נ' פדילה (עציר)
ואח'

לפני:

כבוד השופטת ליאורה ברודי, סג"נ - אב"ד

כבוד השופטת מיכל ברק נבו

כבוד השופט מיכאל תמיר

בעניין:

המאשימה

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד גל רוזנצוויג

נגד

הנאשמים

1. אחד פדילה

ע"י ב"כ עו"ד פאדי חמדאן

2. ממדוח טהה

ע"י ב"כ עו"ד עלאא תלאווי

גזר דין

1. הנאשמים הורשעו על פי הודאתם בעבירות כדלקמן:

נאשם 1: רצח (בכוונה), לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן "**החוק**").

נאשם 2: המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, לפי סעיף 301ב(ג) לחוק ביחד עם סעיף 34א(א)(1) לחוק.

שני הנאשמים: קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(1) לחוק; ניסיון שוד מזוין בצוותא, לפי סעיף 403 סיפה לחוק יחד עם סעיף 29 לחוק; ושיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק יחד עם סעיף 29 לחוק.

2. הודאתם של הנאשמים והרשעתם בדין היא במסגרת הסדר טיעון שהושג בעיצומה של פרשת התביעה, שלפיו תוקן כתב האישום. אשר לעונש, הוסכם כי ב"כ המאשימה יעתור להטיל על נאשם 1 מאסר בפועל למשך 21 שנים, מאסר על תנאי ופיצוי; ועל נאשם 2 - מאסר בפועל למשך 17 שנים, מאסר על תנאי ופיצוי. ב"כ הנאשמים לא הוגבלו בטיעוניהם לעונש. ב"כ המאשימה הודיע לבית המשפט שלפי תנאי ההסדר, יוגשו לבית המשפט הצהרות של נפגעי העבירה, בני משפחת הקורבן, ובתום ההליך הוגש תצהיר של אחי המנוח, מחמוד דיאב. נוסף על כך, לבקשת ב"כ הנאשמים, החלטנו להורות על קבלת תסקירי שירות מבחן לגבי שני הנאשמים, לנוכח טענות בדבר נסיבות חייהם המורכבות.

3. בדיון מיום 8.4.2021 שבו הוצג הסדר הטיעון ציין ב"כ נאשם 1 כי ייתכן שיגיש גם חוות דעת רפואית "בעניינו של הנאשם". ב"כ המאשימה לא התנגד לכך, אך הדגיש שאין להגיש ראיות הסותרות את האמור בכתב האישום המתוקן. בדיון מיום 19.9.2021 ביקש ב"כ נאשם 1, לראשונה, להגיש חוות דעת הנוגעת לקשר הסיבתי למותו של המנוח. בהחלטה שניתנה בדיון הובהר שאין להעלות בחוות דעת מומחה טענות עובדתיות שאינן עולות בקנה אחד עם כתב האישום המתוקן. ביום 3.11.2021 צורפה חוות דעת מטעם נאשם 1, שאותה ביקש ב"כ המאשימה להוציא מהתיק.

4. בטרם קיום הדיון במעמד הצדדים בעניין חוות הדעת הנ"ל, הודיע ב"כ נאשם 2 כי הוא מבקש להתפטר מהייצוג, מנימוקים שפורטו לפניו. ביום 23.2.2022 החלטנו לשחרר את ב"כ נאשם 2, עו"ד פריג', מהייצוג. בהמשך, החלטנו למנות לנאשם 2 סניגור מהסניגוריה הציבורית, ובעקבות זאת מונה עו"ד עלא תלאווי מטעם הסניגוריה הציבורית לייצג את נאשם 2. דיונים נוספים שנקבעו לצורך השמעת טיעוני הצדדים לעונש נדחו מטעמים שונים, חלקם רפואיים. כמו כן, במשך מספר חודשים המשיך נאשם 2 לעמוד על זכותו לקבלת ייצוג פרטי, אך בסוף הדיון שהתקיים ביום 3.8.2022, הודיע נאשם 2 כי הוא מבקש מעו"ד תלאווי להמשיך לייצג אותו.

5. לאחר שהוסדר נושא ייצוגו של נאשם 2, התקיים ביום 22.8.2022 דיון במעמד הצדדים, שבמהלכו ביקש נאשם 2 לחזור בו מהודייתו. בקשה זו של נאשם 2 נדחתה בהחלטתנו המנומקת מיום 28.9.2022.

6. לאחר הסדרת עניינו של נאשם 2, נערך ביום 24.10.2022 דיון בקשר לבקשתו של נאשם 1 להגיש את חוות הדעת הנוגעת לטיפול הרפואי שניתן למנוח. ביום 13.11.2022 ניתנה החלטה מנומקת שבה נדחתה בקשה זו.

7. עם סיום הדיון בכל הבקשות הנ"ל, התקיים ביום 14.11.2022 דיון שבמהלכו העלו הצדדים את טיעוניהם לעונש.

כתב האישום המתוקן

8. להלן עיקרי העובדות בכתב האישום המתוקן:

8.1. במועדים הרלוונטיים לכתב האישום, התגוררו המנוח ז"ל יליד 1977 (להלן "המנוח") ואביו עבדללה דיאב ז"ל (להלן "האב") בבית בטול כרם, וניהלו עסק של חלפנות כספים. מדי יום נסעו המנוח והאב לעסק ברכב סקודה, כשברשותם תיק ובו סכומי כסף גדולים.

8.2. מספר חודשים עובר ליום 15.11.2018, נקשר קשר לשדוד את המנוח והאב, בידיעה שיש בידיהם סכומי כסף גדולים במסגרת עיסוקם, ובוצע מעקב אחריהם.

8.3. עובר ליום 1.11.2018, נאשם 2 ושני תושבי הרשות הפלסטינית, אחמד אבו בכר (להלן "**אחמד**") ומחמד עמרי (להלן "**מחמד**") קשרו קשר לבצע את השוד. לקידום הקשר הצטייד מחמד ברכב הונדה. נאשם 2 פנה לנאשם 1 שהצטרף לקשר, ומחמד פנה לגיסו אחמד עודה (להלן "**עודה**") שהצטרף לקשר אף הוא. בין החמישה סוכם כי מחמד יסיע את הנאשמים ברכב ההונדה, הנאשמים יבצעו את השוד בהיותם מצוידים בנשק קר וברעלות פנים, ויתר הקושרים ימלטו אותם מהמקום.

8.4. נאשם 2 הצטייד בעצמו, או בעזרת אחר שאינו נאשם 1, בתיק שהכיל סכינים, אלות, גז פלפל ורעלות פנים, לשם ביצוע השוד (להלן "**הציוד**").

8.5. בתאריך 14.11.2018 נסע נאשם 1 ברכב מאזדה שבבעלותו מישראל לטול כרם, שם פגש את נאשם 2 ונשאר ללון אצלו. ביום 15.11.2018, בשעות הבוקר המוקדמות, נפגשו חמשת הקושרים בבית קפה בטול כרם.

8.6. נאשם 2 קבע כי הוא ונאשם 1 ייסעו ברכב ההונדה שבו ינהג מחמד כדי לתור אחר המנוח והאב ולבצע את השוד, ואילו אחמד ועודה ימתינו להם ברכב ב.מ.ו. השייך לאחמד במחסום ג'בארה כדי למלט אותם ולהסתיר את מעורבותם במעשה השוד.

8.7. נאשם 2 מסר לנאשם 1 ולמחמד את הציוד, ושלושתם נסעו יחד ברכב ההונדה שבו נהג מחמד. בסמוך לשעה 08:30 הגיעו הנאשמים לקרבת ביתם של המנוח והאב. הנאשמים ירדו מהרכב והלכו ברגל דרך מטע זיתים, כשפניהם מכוסות ברעלות פנים, נאשם 1 מזוין בסכין ונאשם 2 מזוין במקל עץ ובגז פלפל.

8.8. הנאשמים הסתתרו וארבו להמנוח ולאב ליד חניית ביתם. המנוח והאב יצאו מהבית בדרכם לעסק, כשהמנוח נשא תיק עם כסף מזומן רב. השניים נכנסו לרכב הסקודה כך שהאב ישב במושב הנהג והמנוח לצדו. בשלב זה רץ נאשם 1 מהמארב, כשבידו סכין, לעבר המושב הקדמי של רכב הסקודה, בעת שנאשם 2 נמצא בסמוך, במטרה לשדוד את המנוח והאב.

8.9. נאשם 1 ניגש לדלת הנוסע הקדמית, המנוח פתח את החלון ונאשם 1 פתח את דלת הנוסע ומשך את התיק שהיה כרוך על צווארו של המנוח, בעוד שהמנוח והאב נאבקים בו. האב הסיר חלק מרעלת הפנים של נאשם 1 וניסה לנסוע לאחור.

8.10. חרף התנגדותו של המנוח, ניסה נאשם 1 ליטול את התיק ולהימלט. נאשם 1 דקר את המנוח בסכין כמה פעמים במצחו, בראשו ובידיו. כמו כן דקר נאשם 1, פיזית או קונסטרוקטיבית, את המנוח פעמיים בבטנו, בעוד נאשם 2 נמצא לצדו ומנסה להקל על נאשם 1 להימלט. נאשם 2 נפצע בידו מהסכין שאחז נאשם 1, ובעוד הוא עומד על מצבו של המנוח ואדיש אליו.

8.11. נאשם 2 הגיע לדלת הנהג וריסס מיכל גז פלפל לתוך הרכב במטרה לאפשר את ביצוע השוד, להימלט ולהקל על נאשם 1 בבריחה. גז הפלפל פגע בעיניו של האב.

8.12. קרוביו של המנוח יצאו מהבית, צעקו לעזרה ורצו לעבר רכב הסקודה. הנאשמים נמלטו בריצה בעוד התיק נותר ברכב, נכנסו לרכב ההונדה שבו נהג מחמד ונמלטו מהמקום. הנאשמים ומחמד הגיעו לתחנת דלק הסמוכה למחסום ג'בארה, שם המתינו להם אחמד ועודה ברכב הב.מ.ו. הנאשמים עברו לרכב הב.מ.ו. ונמלטו לתוך תחומי המדינה.

8.13. במנוסתם השליכו הנאשמים חלק מבגדיהם ואת הסכין המגואלת בדם שבאמצעותה דקר נאשם 1 את המנוח. רכב ההונדה ורעלות הפנים נמסרו למחמד ועודה שהציתו את הרכב על פי הוראת הנאשמים, והוא נשרף כליל.

8.14. כתוצאה מהדקירות נגרמו למנוח שני פצעי דקירה בבטן משמאל, אחד מהם חדר לחלל הצפק, פצע דקירה בכתף הימנית מאחור שחדר עד לשכבת השריר, פצע חתך במצח ופצע חתך באמה השמאלית. המנוח פונה לבית חולים, שם טופל ונותח. החתכים במעי נתפרו, אך ככל הנראה אירעה פגיעה בכלי דם שלא אותרה או לא נסגרה במהלך הטיפול הרפואי והמשיכה לדמם לתוך חלל המעי. בחלוף 14 שעות ממועד אשפוזו של המנוח, ולאחר שנגבתה ממנו עדות, הוא נפטר כתוצאה מהלם תת נפחי בשל איבוד דם.

8.15. נאשם 1 גרם במעשיו הנ"ל למותו של אדם בכוונה, ונאשם 2 גרם במעשיו הנ"ל למותו של אדם באדישות, מכוח דיני השותפות.

תסקיר שירות המבחן על אודות נאשם 1

9. להלן עיקרי התסקיר בעניינו של נאשם 1:

9.1. נאשם 1 הוא כבן 32, רווק ללא ילדים. טרם מעצרו התגורר ביישוב טירה עם משפחתו.

9.2. מדבריו של נאשם 1 עולה כי התפתח ברקע משפחתי קשה, וחיי התנהלו בחוסר יציבות במסגרות השונות, לרבות בתחום התעסוקתי (עמודים 1-2 לתסקיר תחת הכותרת "רקע אישי ומשפחתי").

9.3. נאשם 1 נעדר עבר פלילי.

9.4. נאשם 1 מסר שבתחילת מעצרו, לנוכח קשייו בהתמודדות, הוא נעזר בטיפול פסיכיאטרי, אך כעת

מצבו התייצב והוא הפסיק את הטיפול התרופתי. מדוח סוציאלי עולה כי נאשם 1 עצור ללא עבירות משמעת, עובד במפעל בבית המעצר, השתלב ב-3 קבוצות טיפוליות ולעיתים לוקח חלק בפעילויות החינוכיות באגף.

9.5. לגבי הרקע לביצוע העבירה, נאשם 1 מסר שהוא מכיר את נאשם 2 מאז שהיו נערים ושהו יחד במסגרת חוץ ביתית במשך כשנה, אך הם לא היו בקשר לאורך השנים. נאשם 1 תיאר כיצד זמן קצר לפני ביצוע העבירה, אדם אחר שהיווה עבורו דמות משמעותית ותומכת, קישר בינו ובין נאשם 2, תוך שהוא מעודד את נאשם 1 לפעול עם נאשם 2 באופן לא חוקי ולהשיג רווח מהיר. לדברי נאשם 1, נאשם 2 הוא שיזם את ביצוע העבירה והציע לו להצטרף אליו. נאשם 1 הדגיש שהגיע למקום מתוך כוונה לבצע שוד, והצטייד בסכין לשם הרתעה ואיום, אך האירוע הידרדר והסלים לכדי פגיעה קטלנית במנוח. לתפיסתו של נאשם 1, נאשם 2 פעל להפלילו בעת שתכנן את העבירה.

9.6. שירות המבחן התרשם שמחד גיסא, נאשם 1 מבין שמעשיו חמורים וגרמו להרג המנוח והוא מסוגל לגלות אמפתיה למשפחת המנוח, אך מאידך גיסא, הוא מתקשה להתייחס להתנהגותו האלימה ולחלקיו השוליים שהובילו לביצוע העבירה, מתקשה לקחת אחריות מלאה על מעשיו, וכן ניכר שקיימת מצדו השלכה של האחריות לאירוע על נאשם 2.

9.7. לעניין הסיכון לעבריינות והסיכוי לשיקום, העריך שירות המבחן כי חוויות הילדות של נאשם 1 משליכות על תפקודו ברמה הרגשית וההתנהגותית בבגרותו, אולם הוא נעדר דפוסים עברייניים מושרשים. עוד התרשם שירות המבחן כי בתקופה שקדמה לביצוע העבירה חלה הדרדרות במצבו של נאשם 1, הוא התקשה לייצב את חייו והחל לקחת חלק במסגרת חברתית בעייתית שבה מצא מענה של שייכות וקבלה, אך גם מקום לסיפוק צרכים בריגוש ותחושת כוח מסביבו. מכל הפרמטרים שנבדקו עולה הערכה כי קיימת רמת סיכון בינונית למעורבות של נאשם 1 בהתנהלות אלימה, וכי מידת החומרה של תוצאות האלימות צפויה להיות בינונית אף היא. לעניין גורמי הסיכוי לשיקום, התייחס שירות המבחן לכך שהמעצר היווה לנאשם 1 גבול מרתיע, לתפקודו של הנאשם במעצר, לחרטה שביטא על מעשיו ולאמפתיה שהביע כלפי משפחת הקורבן.

9.8. ההמלצה: בשל חומרת העבירה וגורמי הסיכון, לא ניתנה המלצה טיפולית. לעניין חומרת העונש הומלץ להתחשב בכך שאין לנאשם 1 גורמי תמיכה משמעותיים, מדובר בעבירה ראשונה ויחידה שביצע וזהו מאסרו הראשון.

תסקיר שירות המבחן על אודות נאשם 2

10. להלן עיקרי התסקיר בעניינו של נאשם 2:

10.1. נאשם 2 הוא כבן 32, רווק ללא ילדים, עצור מזה כשלוש שנים בבית המעצר "ניצן". שוחרר ממאסרו האחרון כארבעה חודשים לפני מעצרו בתיק דנן. עד למעצר התגורר בבית אמו שבטול כרם והיה חסר תעסוקה קבועה.

10.2. נאשם 2 תיאר את הרקע המשפחתי המורכב שבו גדל והתפתח (סוף עמוד 2 לתסקיר תחת הכותרת "רקע אישי ומשפחתי").

10.3. נאשם 2 תיאר כיצד חווה מגיל צעיר קשיים בהסתגלות למסגרת, הוצא למסגרות לימוד חוץ ביתיות, ובהמשך, לאחר שהחל במעורבות שולית, נשפט לצווי מעון סגור. בהיותו בן 17 נידון למאסרו הראשון. מדבריו עולה כי סיים תשע שנות לימוד, והשלים 11 שנות לימוד בבית הסוהר. לאורך השנים מצבו המשיך להידרדר, מעורבותו הפלילית העמיקה, ועל רקע זה נידון לתקופות מאסר ממושכות.

10.4. מעיון בגיליון הרישום הפלילי של נאשם 2 עולה כי בעברו תשע הרשעות קודמות בין השנים 2005-2021 בגין ריבוי עבירות רכוש, אלימות, סמים, תעבורה, הפרת הוראה חוקית והצתה, והוא נידון, בין היתר, לעונשי מאסר בפועל, חלקם ממושכים.

10.5. לגבי הרקע לביצוע העבירה מסר נאשם 2 כי הכיר את נאשם 1 מספר שבועות לפני ביצוע העבירה. באותה תקופה, לאחר ששוחרר ממאסרו הקודם, הוא החל לנהל קשרים עם אחרים המופיעים בכתב האישום, ונאשם 1 פנה אליו כדי שיעזור כלכלית למכר משותף שלהם. לדברי נאשם 2, הוא איננו זה שיזם את ביצוע העבירה, אלא נגרר לביצועה. כמו כן הדגיש נאשם 2 כי הוא הגיע למקום מתוך כוונה לבצע עבירת גניבה, וכשראה שנאשם 1 נושא עמו סכין, ביקש ממנו לא להשתמש בו, אך האירוע הדרדר והסלים לפגיעה קטלנית במנוח.

10.6. שירות המבחן התרשם כי נאשם 2 מבין את חומרת מעשיו, וביטא חרטה על התנהגותו, קושי לנוכח מות המנוח, כעס על עצמו ואכזבה מחזרתו למעצר זמן קצר לאחר ששוחרר. לצד אלה, נאשם 2 חזר ומסר שהוא אינו זה שיזם את ביצוע העבירה, תיאר את חלקו בעבירה כמינורי ותיאר את עצמו כמי שנגרר לאירוע. כמו כן התרשם שירות המבחן כי נאשם 2 מתקשה להתייחס לדפוסיו האלימים והתוקפניים העולים מביצוע העבירה בתיק זה, מעבירותיו קודמות ומהתנהלותו בבית המעצר.

10.7. לענין הסיכון לעבריינות והסיכוי לשיקום, שירות המבחן התרשם כי על רקע ילדותו של נאשם 2 שאופיינה בקשיים רגשיים ומשפחתיים ניכרים ובקושי להסתגל למסגרות, הוא הסתבך בפלילים בגיל צעיר, ולאורך השנים דפוסיו השוליים העמיקו והשתרשו. להערכת שירות המבחן, נאשם 2 מתקשה לשלוט בכעסים ולווסת את התנהגותו האלימה, פועל באימפולסיביות להשגת רווח כלכלי מהיר ולסיפוק דחפים מידיים, ומתקשה לשקול את תוצאות מעשיו לטווח הארוך. כמו כן התרשם שירות המבחן כי נאשם 2 מתקשה לקחת אחריות מלאה לביצוע העבירה, ועדיין מחזיק בעמדות שלפיהן

שימוש באלימות הוא לגיטימי. שירות המבחן נתן דעתו גם לכך שנאשם 2 לא השתלב בטיפול בהליך המעצר הנוכחי ובתקופות מאסר קודמות. מכל הפרמטרים שנבדקו עולה הערכה כי קיימת רמת סיכון גבוהה למעורבות בפעילות אלימה, ומידת החומרה של תוצאות האלימות צפויה להיות גבוהה אף היא. לעניין גורמי הסיכוי לשיקום, צוין כי נאשם 2 שולל דפוסי התמכרות ומסר בדיקות שתן נקיות משרידי סם.

10.8. ההמלצה: לנוכח חומרת העבירות, מדיניות הענישה וגורמי הסיכון במצבו של נאשם 2, שירות המבחן לא מצא לנכון לבוא בהמלצה טיפולית בעניינו. נאשם 2 תיאר כי הוא נערך לשאת עונש מאסר, ומסר שהוא מעוניין להשתלב בטיפול במהלך תקופת המאסר, וזאת לדבריו, בעיקר כדי שיוכל לקדם את קיצור עונשו.

הראיות לעניין העונש

מטעם המאשימה

11. המאשימה הגישה הצהרה של נפגע עבירה - מחמוד דיאב, אחיו של המנוח. בהצהרתו התייחס לפגיעות ולנזקים שנגרמו לו ולמשפחתו: פגיעה נפשית, כאב וסבל, פחד, אובדן אח ובן צעיר, פגיעה קשה בעסק שניהלו המנוח והאב וכן נזק מכך שרכב המנוח הוחזק במשטרה כתפוס.

12. הוגש לתיק רישום פלילי של נאשם 2 וכן הוגשו שתי תעודות פטירה, אחת של המנוח והשנייה של אביו של המנוח אשר נפטר כחודש אחריו.

מטעם נאשם 1

13. ב"כ נאשם 1 הגיש לבית המשפט אסופת מסמכים שכוללת אישורים על השתתפות בקורסים ובטיפולים, המעידים לטענתו של ב"כ נאשם 1 על תפקודו התקין של מרשו בזמן המעצר בהיבטים טיפוליים וחינוכיים.

טיעוני ב"כ הצדדים

14. ב"כ המאשימה ב"כ המאשימה התייחס לכתב האישום המקורי, ותיאר בין היתר את המגעים הממושכים שהובילו להסדר הטיעון אשר מאזן בין השיקולים השונים. כמו כן ציין כי בוצעו בכתב האישום תיקונים מסוימים הנוגעים לקשירת הקשר, התאמות הנוגעות למהלך האירועים והתייחסות לטיפול הרפואי במנוח, באופן שלא פגם בקשר הסיבתי. עוד טען ב"כ המאשימה כי המורכבות הראייתית בתיק הובאה בחשבון במסגרת הסדר הטיעון ובמסגרת העונשים אשר להם עותרת המאשימה, והשיקולים הראייתיים צריכים להישקל בעת גזירת דינם של הנאשמים.

ב"כ המאשימה התייחס לשיקולים שמוצע לבית המשפט לשקול בעת גזירת העונש:

השיקול הראשון - הנזק שנגרם לנפגעי העבירה: אביו של המנוח היה נוכח לצידו בעת האירוע, וגם אחיינו של המנוח, שהיה נער צעיר ביותר, היה עד לאירועים ונגבתה ממנו עדות בתיק. אחיו של המנוח הגיש תצהיר שבו תיאר את כאבה של המשפחה כולה (אביו של המנוח נפטר כחודש לאחר האירוע);

השיקול השני - חומרת העבירות, טיבן, נסיבות ביצוען והתכנון המוקדם. השוד תוכנן מראש, באמצעות קשירת קשר ממושכת שכללה מעקבים אחר המנוח והצטיידות ברכב ובאביזרים לביצוע שוד. העבירות בוצעו ברכב שחנה בפתח ביתם של המנוח ואביו. המעשים נעשו באלימות קשה וגרמו לפציעות קשות ביותר של המנוח אשר אושפז ונפטר בחלוף 14 שעות. הודגש שטיב הטיפול הרפואי שניתן למנוח אינו צריך לשמש שיקול להקלה בעונשם של הנאשמים, משום שהם אלה שגרמו למצבו של המנוח;

השיקול השלישי - הערך המוגן, קרי: חיי אדם, וריבוי העבירות. לגבי נאשם 1 שהורשע בעבירת רצח בכוונה, בית המשפט צריך לקחת בחשבון שאלמלא המורכבות הראייתית, הייתה המאשימה עותרת לעונש של מאסר עולם. לגבי נאשם 2, התיקון של עבירת המתה בנסיבות של אחריות מופחתת מביא לנקודת מוצא של 20 שנות מאסר, והמאשימה טוענת לגזירת מאסר בן 17 שנים. כמו כן צריך בית המשפט לתת דעתו לעבירות הנוספות שבהן הורשעו הנאשמים, שמצטברות לעונשי מאסר ממושכים ושנועדו להגן גם על ערכים נוספים, כגון זכות הקניין וטוהר ההליך השיפוטי.

השיקול הרביעי - פסיקת בית המשפט. לגבי נאשם 1, בעבירת הרצח הבסיסית, ובפרט כאשר בוצעה בכוונה, הפסיקה מתייחסת לנקודת מוצא של עונש מאסר עולם. רק בשל המורכבות הראייתית לא היה מנוס מתיקון כתב האישום והעמדת העונש שהמאשימה עותרת לו על 21 שנים. אשר לנאשם 2 שהורשע בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, בעבר נגזרו עונשי מאסר ממושכים בגין מקרי שוד שהסתבכו. ב"כ המאשימה הפנה לפסיקה, בין היתר בעניין זה, שאליה נתייחס בהמשך.

בנוגע ליחס בין שני הנאשמים, נאשם 1 ביצע עבירה חמורה יותר, אך נאשם 2 תכנן את העבירה ויש לו עבר פלילי מכביד. בהקשר זה הפנה ב"כ המאשימה לע"פ 6084/02 פלוגי נ' מדינת ישראל (5.10.2016), וכן לפסק דין שניתן לאחרונה בע"פ 1464/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.9.2022), שם נדונה עבירה של רצח באדישות, ובית המשפט העליון התייחס ליסוד זה ולכך שאדישות מתקרבת לכוונה לרצוח משום שהיא מלמדת על זלזול מובהק בחוק ובהתנכרות חמורה לחיי אדם.

השיקול החמישי - התסקירים והעבר פלילי של נאשם 2. הנאשמים הודו ונטלו אחריות למעשיהם, אך החרטה אינה כנה ומלאה לאור האמור בתסקירים, שבהם כל אחד מהנאשמים טען שנגרר לאירוע, וכן לנוכח בקשתו של נאשם 2, שנדחתה, לחזור בו מהודאתו. לנאשם 2 ישנן תשע הרשעות קודמות בגין ריבוי עבירות רכוש, אלימות, סמים, תעבורה, הפרת הוראה חוקית והצתה, והוא נשא עונשי מאסר. לנאשם 1 אין עבר פלילי.

לעניין מתחם העונש, היות שהמאשימה טוענת לעונש ראוי משיקולים ראיתיים, היא סבורה שבמקרה דנן אין צורך בקביעת מתחם עונש, ומבקשת להטיל על נאשם 1 עונש של 21 שנות מאסר בפועל מיום מעצרו, מאסר על תנאי ופיצוי, ועל נאשם 2 עונש של 17 שנות מאסר בפועל מיום מעצרו, מאסר על תנאי ופיצוי.

15. ב"כ נאשם 1

לדבריו של ב"כ נאשם 1, הסדר הטיעון בא לעולם גם כדי לאפשר להגנה לטעון ולשכנע את בית המשפט שמדובר בתיק מיוחד ומורכב בשני היבטים: האחד הוא שהאירוע לא התרחש בשטחי מדינת ישראל; והשני נוגע לטיפול הרפואי שקיבל המנוח. לטענתו של ב"כ נאשם 1, האירוע היה יכול להסתיים "בשריטה או בחבלה כזו או אחרת עם טיפול של יום או יומיים, ובבית 5, 6 ימים". כמו כן נטען כי הכלים שהיו ברשות הנאשמים יכלו להמית, אך לא נועדו לשם כך. בניגוד לטענת ב"כ המאשימה כי אין צורך לקבוע מתחם, טען ב"כ נאשם 1 שיש לטעון לפי תיקון 113 לחוק, ולקבוע מתחם על יסוד השיקולים שבסעיף 40(ט) לחוק.

לעניין סעיף 40(ט) לחוק העוסק בתכנון, נטען כי נאשם 1 לא נטל כל חלק בתכנון שקדם לביצוע העבירה, ואף לא היה לו מושג מה עומד לקרות. בהקשר זה צוין כי יש עוד שלושה נאשמים שפעלו בשטחי הרשות הפלסטינית אשר כלל לא היו בקשר מקדים כלשהו עם נאשם 1. לטענתו של ב"כ נאשם 1, מדובר באדם שמגיע מרקע קשה ביותר, שהתפתה לבצע את השוד ושלא הייתה לו כל כוונה לרצוח.

לעניין הטיפול הרפואי, נטען כי המנוח לא הגיע לבית החולים במצב קשה והוא אף נחקר בידי שוטר, אך הטיפול שקיבל לא היה נכון והביא למותו, ולכן נאשם 1 אינו אחראי באופן מלא לתוצאה הקטלנית. לטענתו של ב"כ נאשם 1, המנוח קיבל טיפול רפואי בלתי הולם מחוץ לשטחי מדינת ישראל, אולם נשפט לפי כללים של מדינה מתקדמת.

ב"כ נאשם 1 התייחס אף הוא למורכבות הראייתית שהובילה להסדר הטיעון, ולכך שהוא חסך מהמאשימה לעבור משוכות של הבאת עדים מהרשות הפלסטינית והתאמת ראיות לדין הישראלי. כמו כן נטען כי ההסדר חסך זמן שיפוטי רב בתיק של מאות עדים. לטענתו של ב"כ נאשם 1, ההקלה המשמעותית על התביעה ועל בית המשפט לא נלקחה בחשבון בשיקולי המאשימה לעניין העונש שהציעה.

לעניין השיקולים שאינם קשורים לנסיבות ביצוע העבירה, נטען כי קיימת מגמת שיקום לא מבוטלת, וכי נאשם 1 ניצל את המשאבים הדלים שעמדו לרשותו בכלא כדי להביא לשינוי בדפוסי ההתנהגות שלו. ב"כ נאשם 1 ציין שמרשו נעדר עבר פלילי, לא היה קשור כלל לעולם העברייני, מגיע מרקע קשה, הרכין ראשו בפני משפחת המנוח ושיתף פעולה באופן מלא עם היחידה החוקרת. לעניין התסקיר, נטען כי עולה ממנו שנאשם 1 הוא בר שיקום ובר טיפול ושאין לו כל תמיכה משפחתית.

מהבחינה המשפטית צוין כי האירוע קדם לתיקון הדין בעבירות המתה, ולפי הפסיקה, הדין החדש יחול על הנאשם

רק אם הוא מקל עימו. ב"כ נאשם 1 הפנה לפסיקה שאליה נתייחס בהמשך, וטען שלפיה יש לקבוע מתחם עונש שנע בין 5 ל-15 שנות מאסר בפועל, ושהעונש בתוך המתחם צריך לעמוד על 8-9 שנות מאסר. לעניין הפיצוי לנפגעי העבירה, נטען (לאחר דבריו של ב"כ נאשם 2) כי אין לנאשם 1 כל יכולת כלכלית, ושלטענות בעניין הגורמים למוות יש השפעה גם על גובה הפיצוי.

16. ב"כ נאשם 2

ב"כ נאשם 2 ביקש מבית המשפט להתנתק מכתב האישום המקורי ולהיצמד לעובדות כתב האישום המתוקן. לטענתו, מידת האחריות והאשמה של נאשם 1 לעומת נאשם 2 מצדיקה פער גדול הרבה יותר מזה שהציגה הפרקליטות לשיטתה כעונש ראוי, ולכן הסכימה המאשימה לקבוע רף עליון ולאפשר להגנה לטעון באופן חופשי ללא רף תחתון.

בית המשפט אמור לגזור את הדין לפי תיקון 113 לחוק, בהתאם לנסיבות ביצוע העבירה ולערכים המוגנים, אך יש לבחון גם את מידת אשמתו של הנאשם בביצוע המעשה. בהקשר זה טען ב"כ נאשם 2 כי טיב הטיפול שקיבל המנוח בבית החולים הוא גורם נוסף שתרם לתוצאה המצערת, ויש להביא זאת בחשבון כשיקול בעת בחינת מידת האשמה של הנאשמים.

נאשם 2 לקח אחריות על התוצאה, על המעשים שעשה ועל ייחוס המעשים אליו בצוואת. כל מה שביקש לעשות בבקשתו לחזור בו מהודייתו הוא לדייק בעובדות. ב"כ נאשם 2 הפנה לעובדה מספר 3 לכתב האישום המתוקן, שם צוין כי נקשר קשר לשדוד את המנוח, ולא צוין מי קשר את הקשר, אך לטענתו של ב"כ נאשם 2, אנחנו יודעים שהנאשמים בענייננו לא קשרו את הקשר הראשוני והתכנון של האירוע לא התחיל בהם. עוד נטען כי לפי כתב האישום המתוקן, הקשר החל מספר חודשים לפני 15.11.2018, אך נאשם 2 נכנס לתמונה רק סמוך ליום 1.11.2018. לא צוין בכתב האישום שנאשם 2 מכיר את המנוח או את האב עבדאללה או שהוא מכיר את סדר היום שלהם, וברור שזה היה בהמשך לאותו קשר ראשוני עם המעורבים האחרים, שאינם חלק מכתב האישום. לכן, לטענתו של ב"כ נאשם 2, הטענה כי מרשו היה "האב הרוחני" של האירוע אינה נכונה עובדתית ואף אינה תואמת את עובדות כתב האישום. כך גם לא צוין אם מי מהנאשמים ידע, בעת שהגיע לקרבת הבית, במה מצויד הנאשם האחר. מי שהיה לו האומץ לבצע את השוד הוא דווקא נאשם 1. בכתב האישום לא צוין שנאשם 2 ידע שנאשם 1 מחזיק סכין, ולא בכדי, משום שלטענתו של ב"כ נאשם 2, מרשו לא ידע. לגבי אופן השוד וגניבת התיק, נטען כי זו הייתה החלטה של נאשם 1 כיצד לעשות זאת, ונאשם 2 לא היה איתו בקרבת מקום. עוד נטען שקיימת סתירה בין סעיפים 17 ו-18 לכתב האישום המתוקן, ויש לפרש אותה לטובת נאשם 2 ולקבוע כי הוא לא עמד ממש בסמוך, אלא הגיע רק לאחר הדקירות. לפיכך טוען ב"כ נאשם 2 שאותה "הקלה" להימלטות המתוארת בסעיף 17 כמעט שלא קיימת.

לעניין הטיפול הרפואי, ב"כ נאשם 2 הפנה לעובדות המופיעות בכתב האישום המתוקן, על כך שככל הנראה אירעה פגיעה בכלי דם שלא אותרה או שלא נסגרה, ומדובר בשני כשלים אפשריים שתרמו למותו של המנוח או האיזו אותו. כמו כן צוין כי קרוב לוודאי שמחדלים אלה גרמו לדימום בחלל המעי שהוביל למוות. לכן, לטענתו של ב"כ

נאשם 2, קיימות בכתב האישום עובדות מספיקות כדי לקבוע שמידת האשם של הנאשמים לא הייתה מוחלטת, ושקיים גורם נוסף שאחראי לביצוע העבירה או לגרימת המוות. בהמשך ציין ב"כ נאשם 2 כי הוא מודע לכך שלפי סעיף 309 לחוק, הטיפול הרשלני של הרופאים אינו יכול לנתק את הקשר הסיבתי, אך נטען כי אין לתת עונש זה לזה שהיה ניתן במקרה של שוד שבו הנשדד מת במקום.

לעניין התרומה של נאשם 2 למעשה, נטען כי הוא הגיע לדלת המכונית וריסס את גז הפלפל כדי לבצע את השוד ולא כדי לבצע את מעשה ההמתה, ולכן חלקו בביצוע העבירה הוא קטן בהרבה מזה של נאשם 1. עוד נטען כי לנאשם 2 כמעט ולא הייתה שליטה על מעשה הרצח, כיוון שהוא לא נתן לנאשם 1 הוראות ולא אמר לו דבר, כך שהעונש של נאשם 2 צריך להיות רבע מזה של נאשם 1. עוד נטען כי עונשו של נאשם 2 צריך להיות העונש שמקבלים על עבירת שוד או ניסיון שוד, עם תוספת קטנה.

ב"כ נאשם 2 הפנה לפסקי דין, שאליהם נתייחס בהמשך, וטען שלפי פסיקה זו יש לגזור על נאשם 2 עונש חד ספרתי ונמוך משמעותית מזה של נאשם 1.

בעניין התסקיר נטען כי נאשם 2 מעולם לא אמר שהוא רואה שימוש באלימות כדבר לגיטימי, ומדובר רק בהתרשמות של שירות המבחן.

לבסוף טען ב"כ נאשם 2 כי לו היה התיק מתנהל, הוא היה מסתיים בחלוף מספר שנים, לאור ריבוי העדים, מקום מגוריהם והקשיים הראייתיים. לדבריו, הודאתו של נאשם 2 ונטילת האחריות חסכה משאבים ציבוריים אדירים, ובית המשפט צריך לעודד נאשמים שלוקחים אחריות.

17. ב"כ המאשימה השיב לטענותיו של ב"כ נאשם 2 וטען ששלוש מהטענות שהעלה מנוגדות לעובדות כתב האישום. בהקשר זה הפנה ב"כ המאשימה למילים "המשך הקשר" בסעיף 4 לכתב האישום, לסעיפים 11, ו-12 עד 15 בעניין הידיעה על הסכין, ולגבי סעיפים 17 ו-18 נטען כי הם אינם מלמדים על סדר הזמנים, לאור הניסוח של סעיף 18 כי המנוח נאבק עם הנאשם.

18. נאשם 1 ביקש להתנצל במעמד הדיון על המעשים שעשה ועל התוצאה שלהם, ופנה בעניין זה גם לאחיו של הקורבן. לדבריו, הוא מאוד מצטער שאדם מת בגללו ויש לו ייסורי מצפון על כך. כמו כן טען שהוא למד את הלקח ועושה הכול בתוך הכלא כדי לשפר את עצמו, וביקש מבית המשפט להמליץ להעבירו לכלא שיקומי ולהמשיך בהליך הטיפולי שלו.

19. נאשם 2 תיאר במעמד הדיון כיצד התגלגל לעבריינות כשהיה צעיר, ואף שניסה להתרחק מהסביבה העבריינית, חזר והכניס את עצמו אליה. נאשם 2 התנצל בפני משפחת המנוח, תוך פנייה לאחיו של הקורבן. כמו כן ביקש נאשם 2 שבית המשפט ימליץ שבתקופת מאסרו יקבל טיפול המתאים לצרכיו.

דין והכרעה

קביעת מתחם העונש על רקע הסדר הטיעון והשיקולים שהובילו אליו

20. בע"פ 6197/20 מדינת ישראל נ' גולאני (28.11.2021), דן השופט אלרון בשאלת היחס בין קיומו של הסדר טיעון ובין החובה לפסוק לפי תיקון 113 לחוק (ההדגשות אינן במקור):

"16. בית משפט זה נדרש זה מכבר לפרשנות 'מערכת היחסים' בין הוראות התיקון לבין קיומו של הסדר טיעון, וקבע כי קיומו של האחרון אינו מבטל את תחולת ההוראות שנקבעו במסגרת התיקון. היינו: אף אם יש הסכמה בין הצדדים לטווח ענישה, שהוא תוצאה של כוח מיקוח הצדדים, על בית המשפט לבחון את מתחם הענישה, המהווה קביעה נורמטיבית בדבר האיזון הראוי שנקבע על ידי המחוקק (ראו ע"פ 512/13 פלוני נ' מדינת ישראל (4.12.2013); ע"פ 3856/13 גוני נ' מדינת ישראל (3.2.2014)).
כפי שצינתי בעבר, לא רק שבית המשפט אינו כבול להסכמות הצדדים בעת קביעת מתחם הענישה, אלא ראוי כי יקבע מתחם זה בנפרד מהסכמות אלו, וזאת כדי לאפשר את בחינת הסדר הטיעון לאור העונש ההולם בנסיבות העניין (ע"פ 1548/18 גיא נ' מדינת ישראל (28.11.2021)).

מן הכלל אל הפרט. בענייננו, אכן נפלה שגגה בקביעת בית המשפט המחוזי עת סבר כי לאור 'הסדר התקרה', כלשונו, בין הצדדים, הוא אינו מחייב לקיים דין במתחם ענישה. זאת, מאחר שלמעשה הסדר הטיעון שהוסכם לא כלל הסכמה בדבר טווח ענישה, ובין העונשים להם עתרו הצדדים - 9 חודשים מצד המשיב, ו-27 חודשים מצד המערער - קיים פער משמעותי המצריך הכרעה שיפוטית".

21. גם במקרה שלפנינו, הסדר הטיעון אינו כולל הסכמה בעניין טווח הענישה אלא הסכמה רק בעניין העונשים המרביים שתבקש המאשימה לגזור על הנאשמים, והפער בין העונשים שהצדדים עותרים להם הוא רב מאוד. לגבי נאשם 1 - המאשימה עותרת ל-21 שנות מאסר וב"כ הנאשם עותר ל-8-9 שנות מאסר בלבד, ולגבי נאשם 2 - המאשימה עותרת ל-17 שנות מאסר, וב"כ הנאשם עותר לעונש חד ספרתי ונמוך משמעותית מזה של נאשם 1. לפיכך נדרשת בענייננו הכרעה שיפוטית בעניין מתחמי העונש הראויים לכל אחד מהנאשמים, שיש לאזנם מול השיקולים שהובילו להסדר הטיעון וביניהם השיקולים הראייתיים.

22. לאחר מתן פסק הדין בעניין גולאני הנ"ל חזר בית המשפט העליון והדגיש שיש לקבוע מתחם ענישה הולם גם במקרים שבהם הצדדים הגיעו להסדר אשר כולל טווח ענישה מוסכם או הסכמה לגבי העונש המרבי שהמאשימה תבקש לגזור. ראו למשל, ע"פ 8622/21 הולר נ' מדינת ישראל (15.5.2022): שם נדחה ערעור שהגיש המערער, בין היתר בטענה שלא היה מקום לקבוע מתחם עונש הולם, ובית המשפט הפנה לפסיקתו בעניין גולאני.

23. במספר פסקי דין מוקדמים יותר של בית המשפט העליון, התגלעה מחלוקת בשאלה אם יש לקבוע מתחם עונש לפי תיקון 113 לחוק במקרים שבהם נטען לרף עליון או שקיים טווח ענישה מוסכם בהסדר הטיעון (ראו

למשל ע"פ 2524/15 שפרנוביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (8.9.2016); ע"פ 8109/15 אביטן נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (9.6.2016).

24. גישת ביניים אפשר למצוא בדברי כבוד השופט הנדל בע"פ 1901/19 שמעון אסולין נ' מדינת ישראל (31.5.2020), שם קבע כי במקרה של הסדר טיעון הכולל הסכמות לעניין העונש, יש לקבוע את המתחם בצורה "רכה", בין היתר לאור השיקולים שהובילו להסדר הטיעון, לרבות קשיים ראייטיים:

"בהקשר זה יוזכר כי תיקון 113 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 אינו מתייחס למצב של הסדר טיעון, למרות שמדובר בעניין שכיח. מכאן השאלה האם בית המשפט רשאי לקבוע את מתחם הענישה חרף קיומו של הסדר טיעון, והאם ראוי שיעשה כן. כשלעצמי סבורני כי יש להשיב על כך בחיוב, אולם נדרשת זהירות. בית המשפט אינו קובע מתחם במובן הפורמלי שנקבע בתיקון 113, אלא לשם קבלת מידע והקשר לעונש שראוי לקבוע בהסדר טווח. מתחם כזה עשוי לסייע. ברם, על בית המשפט לקבוע את המתחם בצורה 'רכה'. הטעם לכך הוא קיומן של סיבות מגוונות שיכולות להוביל להחלטת המדינה להגיע להסדר. טול, לדוגמא, מקרה שבו המדינה מסכימה להסדר טיעון בשל שיקולים ראייטיים. במצב כזה נכון יותר להעניק משקל להודיה ולהסדר...

על סמך האמור, נכון לקבוע נוהל למקרים שבהם התביעה מציגה את העונש בעקבות הסדר. מתפקידה להסביר, ולו בתמצית, מה היו שיקוליה. האם העונש לו טענה אינו אלא העונש הראוי מבחינת המעשה והעושה, גם אם מדובר בהסדר טיעון או הסדר טווח? מסירת מידע כזה תסייע לבית המשפט להבין את טיב ההסדר ואת נימוקיו. ככל שמדובר בענישה שאינה מתאימה בהכרח לעונש הראוי, תיטיב התביעה לנמק, גם בקיצור, את טעמיה. באופן זה בית המשפט יתן את המשקל הראוי להסדר ולמידה שבה עליו לתת דעתו למתחם העונש הראוי ולתיקון 113."

25. בגזר הדין שנתן הרכב זה בתפ"ח 59069-03-19 מדינת ישראל נ' גבורגיאן (4.4.2022), הורשעו שני הנאשמים לפי הודאתם, במסגרת הסדר טיעון, בניסיון רצח, ונאשם 1 הורשע גם בעבירות נוספות. המאשימה עתרה לגזור על נאשם 1 עונש של 13 שנות מאסר בפועל, וציינה שתיקון כתב האישום והעונש המבוקש מגלמים את הקשיים הראייטיים בתיק, ובעיקר את הקושי הנוגע ליכולת לקבוע את החלק היחסי של כל אחד מהמעורבים באירוע. בגזר הדין עמדנו על היחס בין מתחם העונש הראוי ובין הסדר הטיעון שהושג בשל שיקולים ראייטיים, תוך הפניה לפסקי הדין בעניין גולאני ובעניין אסולין הנ"ל (סעיפים 78-79 לפסק הדין). על יסוד זאת קבענו שיש ליישם את העקרונות שבתיקון 113 לחוק העונשין, ולצד זאת להתחשב בכך שהסדר הטיעון הושג משיקולים ראייטיים, ולקבוע את מתחם העונש בצורה "רכה" (סעיף 89 לפסק הדין). לפיכך קבענו מתחם עונש המשקף מחד גיסא את חלקו הדומיננטי של נאשם 1 באירוע, ומאידך גיסא את הקשיים הראייטיים (סעיף 90 לפסק הדין).

26. במקרה שלפנינו, ניכר כי הקשיים הראייטיים היו משמעותיים אף יותר, ובאי כוח הצדדים התייחסו לכך בטיעוניהם. ב"כ המאשימה ציין שרבים מהעדים הם מהרשות הפלסטינית ונוצר קושי הנוגע לאפשרות זימונם

לעדות, בשל המצב הביטחוני ובשל מגפת הקורונה. ב"כ נאשם 1 הדגיש שכל האירוע התרחש בשטחי הרשות, ושם גם טופל המנוח והחלה החקירה. כמו כן התייחס לכך שהיה על המאשימה לעבור משוכות של התאמת ראיות למשפט הישראלי - תרגום הראיות והבאת מסמכים קונסולריים, וכן ציין שהרופא הפלסטיני שהיה אמור להעיד לא התייצב בבית המשפט. ב"כ נאשם 2 טען כי אלמלא הסדר הטיעון, לאור ריבוי העדים ומקום מגוריהם, ההליך היה נמשך שנים רבות ומצריך משאבים אדירים. ב"כ המאשימה תיאר כיצד לאחר מגעים ממושכים בין הצדדים ושיבות גישור רבות, הוסכם על הסדר הטיעון באופן המאזן בין השיקולים השונים. כמו כן הבהיר כי המורכבות הראייתית הובאה בחשבון במסגרת הסדר הטיעון ובמסגרת העונשים שהמאשימה עותרת להם, וכי אלמלא כן, היו העונשים צפויים להיות גבוהים משמעותית. ב"כ המאשימה חזר והדגיש, גם בסיום דבריו, כי המאשימה אינה סבורה שהעונשים שהתבקשו הם הראויים לעבירות מסוג זה, אלא שהם מאזנים נכונה בין מכלול השיקולים במקרה דנן.

27. על כן, אנו סבורים כי בענייננו יש לקבוע את מתחמי העונש בצורה "רכה", תוך איזון בין הענישה הראויה ובין שיקולים אחרים שהובילו להסדר הטיעון, לרבות המורכבות הראייתית.

ריבוי עבירות

28. שני הנאשמים הורשעו במספר עבירות, ולכן יש לקבוע לגבי כל נאשם אם ביצע כמה עבירות המהוות אירוע אחד או כמה עבירות המהוות כמה אירועים, כאמור בסעיף 40 לחוק. במקרה שלפנינו, לפי המבחנים המוכרים שהתוו בפסיקה, עסקינן בכמה עבירות המהוות אירוע אחד. נוסף כי אף אחד מהצדדים לא טען אחרת. לפיכך, נקבע מתחם עונש אחד לכל נאשם.

מתחם העונש

הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות

29. בית המשפט העליון עמד על הערך החברתי שנפגע כתוצאה מעבירות ההמתה, ראו למשל ע"פ 9369/07 מיקל נ' מדינת ישראל, (4.6.2009) שאוזכר בפסקי דין נוספים, לרבות ע"פ 5424/12 בשתאוי נ' מדינת ישראל של (8.1.2014):

"קדושת חיי אדם היא ערך עליון. היא נובעת מן הערכים שבבסיסה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית... זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם ובקדושת חייו...".

נוסף על כך נפגעו הערכים של הגנה על כבודם, חירותם ורכושם של קורבנות עבירת ניסיון השוד, כמו גם ביטחונו של הציבור ויכולתו להלך ברחובות ללא חשש. במסגרת העבירה של שיבוש מהלכי משפט, נפגע ערך ההגנה על

טוהר ההליך השיפוטי ועל תקינותם של הליכים משפטיים, והבטחת קיומה של מערכת תקינה לעשיית משפט צדק, הראויה לאמון הציבור.

מידת הפגיעה בחלק מהערכים המוגנים היא גבוהה, ובחלקם - בינונית.

מדיניות הענישה הנהוגה

הפסיקה שאלה הפנו באי כוח הצדדים

30. בעניינו של נאשם 1, ב"כ המאשימה לא הפנה לפסיקה ספציפית אלא טען שנקודת המוצא של הפסיקה היא שבגין עבירת הרצח יש לגזור עונש של מאסר עולם, והמאשימה ביקשה לגזור 21 שנות מאסר בפועל רק בשל הקשיים הראייתיים בתיק, שהובילו להסדר הטיעון.

31. ב"כ נאשם 1 הפנה לפסקי דין אלה:

ע"פ 3004/12 טארבין נ' מדינת ישראל (20.2.2014): שם הורשע המערער לפי הודאתו בשתי עבירות הריגה וקשירת קשר לביצוע פשע ונדון ל-10 שנות מאסר בפועל. באותו עניין הוסכם, במסגרת הסדר טיעון, שתקרת המאסר שתבקש המאשימה תעמוד על 10 שנים, והמערער לא יהיה מוגבל בטיעונו לעונש. נציין כי פסק הדין של בית המשפט המחוזי ניתן לפני תיקון 113 לחוק, ולכן לא נקבע שם מהו מתחם העונש ההולם. מפסק הדין של בית המשפט העליון עולה שבאותו מקרה, הסדר הטיעון נחתם בין היתר על רקע הקושי הראייתי המשמעותי לקבוע מי גרם למותם של שני הקורבנות, משום שהמערער היה חלק מקבוצת אנשים שירתה לעברם, כחלק מסכסוך בין משפחות. לעומת זאת, בעניינו, נראה שהקשיים הראייתיים היו שונים ולא נגעו לזהותו של האדם שביצע את המעשים הפיזיים שגרמו למוות. לפי הנוסח המוסכם והמתקן של כתב האישום, נאשם 1 דקר את המנוח בסכין מספר פעמים במצחו, בראשו, בידיו ובבטנו, ובכך גרם למותו בכוונה, ונאשם 2 גרם למותו באדישות מכוח דיני השותפות.

ע"פ 1910/13 עיד נ' מדינת ישראל (17.7.2014): שם הורשע המערער לפי הודאתו בהריגה ובשתי עבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות. בית המשפט העליון הפחית את עונשו של המערער מ-23 שנות מאסר שגזר עליו בית משפט קמא ל-16 שנות מאסר בפועל. בנימוק להפחתת העונש צוין בין היתר שעולה מכתב האישום שהאירוע שבו נדקרו המנוח ושני אנשים נוספים היה חלק מסכסוך ממושך בין שתי משפחות, הוא התרחש בחצר בית הוריו של המערער אשר השלושה נכנסו אליו, וגם המערער עצמו נפצע באירוע. לעומת זאת, בעניינו אין חולק שנאשם 1 כלל לא הכיר את המנוח ואת אביו, והגיע לחצר ביתם במטרה לבצע שוד מזוין אשר תוכנן מראש.

ע"פ 8146/16 יחד עם ע"פ 822/16 אנטילי נ' מדינת ישראל (6.2.2018): שם המערערים הורשעו לפי הודאתם בקשירת קשר לביצוע פשע, הריגה "בין בעצמם ובין על ידי אחרים" וחטיפה. בית המשפט העליון דחה את

הערעורים על העונש שגזר בית משפט קמא - 15 שנות מאסר בפועל. באותו מקרה, שלושת המערערים הכו ודקרו את המנוח והמשיכו לעשות זאת גם לאחר הכנסת המנוח לרכב ונסיעה עמו לכיוון דרום הארץ, ולאחר מכן נמצאה גופתו של המנוח בשטחי הרשות הפלסטינית. בפסק הדין של בית המשפט העליון נקבע שלצורך גזירת עונשם של המערערים הניח בית משפט קמא שהם לא הרגו את המנוח במו ידיהם (אלא מסרו אותו לאחרים שדקרו אותו למוות), וקבע שיש לתת לכך משקל מסוים לקולה. אל מול זאת, בענייננו כאמור עולה מעובדות כתב האישום המתוקן שנאשם 1 הוא זה שדקר את המנוח מספר רב של פעמים וגרם למוות ושנאשם 2 גרם למוות באדישות מכוח דיני השותפות.

תפ"ח (מחוזי חיפה) 25683-10-18 מדינת ישראל נ' אבטם (15.2.2021) שם הורשעו הנאשמים לפי הודאתם בעבירות של חטיפה והריגה ונגזרו עליהם 14 שנות מאסר בפועל. הצדדים הגיעו להסדר טיעון שכלל טווח ענישה מוסכם: בין 12 ל-15 שנות מאסר. מאחר שבענייננו לא הסכימו הצדדים על טווח ענישה, לא ניתן להקיש מהעונש שנגזר שם למקרה שלפנינו.

32. בענייננו של נאשם 2 הפנתה המאשימה, בין היתר, לפסקי דין אלה:

רע"פ 2111/99 חירו נ' מדינת ישראל (26.11.2003): שם הורשע המערער ברצח וניסיון שוד של חנות שביצעו חמישה קושרים, ובהם המערער, אשר נדון ל-17 שנות מאסר. באותו מקרה שמר המערער בכניסה לחנות, ולא עמד בסמוך לשותף שירה לעבר המנוח וגרם למוות. לעומת זאת, בענייננו עמד נאשם 2 בסמוך לנאשם 1 שדקר את המנוח, ואף סייע לנאשם 1 באופן פעיל, בין היתר בכך שריסס גז פלפל לתוך הרכב.

תפ"ח (מחוזי ת"א) 1211/04 מדינת ישראל נ' בסטיקאר (27.10.2008): באותו מקרה הנאשמת תכננה ומסרה מידע ביחס לשוד שבוצע לאחר מכן, ונדונה ל-17 שנות מאסר. בענייננו, כאמור, נאשם 2 נכח במקום והיה פעיל בביצוע ניסיון השוד והרצח.

ע"פ 1464/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.9.2022): הוגש ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין שניתנו בתפ"ח (מחוזי ב"ש) 51134-02-17 מדינת ישראל נ' קפוסטין (21.1.2021), שם, לאחר שמיעת הוכחות, נידון הנאשם ל-18 שנות מאסר בפועל בגין עבירת הרצח הבסיסית (אדישות). מתחם העונש שנקבע הוא בין 15 ל-22 שנות מאסר בפועל. לא התקבלה עתירת המאשימה לגזור על הנאשם מאסר עולם. הנאשם הגיע לדירתה של אמו המנוחה, שם הם אכלו יחדיו ושתו אלכוהול. הנאשם עזב בשעות אחה"צ המוקדמות, ובשעות הלילה הגיעה המנוחה לדירת הנאשם. מסיבה שאינה ברורה, היכה הנאשם את המנוחה מכות רבות בחלקי גופה השונים, ובין היתר, בראשה, בבית החזה שלה ובבטנה, תוך שימוש גם בחפצים, וזאת בשוויון נפש לגבי האפשרות שמכותיו יגרמו למותה של המנוחה. בית משפט קמא ציין שבקביעת מתחם העונש נתן משקל ממשי לכך שבעת ביצוע העבירה היה הנאשם קרוב קרבה מסוימת לסייג הנוגע ל"שכרות חלקית" (בהתאם לסעיף 34 ט(ה) לחוק), שבגינו, לפי סעיף 301ב(ג) לחוק, נקבע עונש מופחת העומד על 20 שנות מאסר.

בית המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה על קולת העונש והעמיד את עונשו של המערער על 22 שנות

מאסר בפועל. בית המשפט העליון קבע שנראה כי בית המשפט המחוזי לא נתן את המשקל הראוי והרצוי לשינוי שחל בתיקון 137 במסגרת הרפורמה, וכי **"על בתי המשפט הגוזרים את דינם של הממיתים באדישות לשקף את השינוי שבתיקון, ולצקת לתוכו תוכן באמצעות רמת ענישה הולמת וגבוהה באופן משמעותי מרמת הענישה שהייתה נוהגת בטרם התיקון, ביחס לעבירת ההריגה"**. נוסף על כך נקבע כי **"עוסקים אנו בעבירה חדשה, אשר ראשיתה בתיקון 137, והמבטאת את החומרה המובהקת שבמעשה ההמתה ואת הפגיעה המגונה כלפי הערך של חיי אדם"**. אומנם בענייננו לא הורשע נאשם 2 בעבירת הרצח הבסיסית (באדישות) שבה הורשע הנאשם שם, אלא בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת, אך היסוד הנפשי של שתי העבירות זהה - אדישות, ובית המשפט העליון התייחס למגמת ההחמרה בענישה בגין עבירות המתה שבוצעו באדישות.

33. ב"כ נאשם 2 לא הפנה לפסיקה של בית המשפט העליון, אלא רק לפסקי דין של בתי המשפט המחוזיים, כמפורט להלן:

תפ"ח (מחוזי נצרת) 5000-08-14 מדינת ישראל נ' טלה (2.12.2005): שם הורשע הנאשם בהריגת קשיש, חבלה בכוונה מחמירה, כניסה למגורים כדי לבצע גניבה והחזקת סם. בית המשפט גזר על הנאשם 7 שנות מאסר ופיצוי בסך של 80,000 ₪. באותו מקרה לא הגיע הנאשם למקום עם כלי נשק ולא ניסה לבצע שוד, אלא נכנס במטרה לגנוב. תוך כדי האירוע התפתח מאבק עם המנוח ואשתו, אשר במהלכו הולם הנאשם במנוח. על גופו של המנוח נמצאו חבלות שטחיות בלבד, אך במהלך אשפוזו בבית חולים הוא לקה בדלקת ריאות חמורה ונפטר. בניגוד לענייננו, באותו מקרה הודגש כי הנאשם הורשע בעבירה של הריגה "בקלות דעת" ולא ב"אדישות", וצוין שהפסיקה מצאה לנכון להקל בענישה בגין אירועי הריגה אלה, אשר היסוד הנפשי הנלווה אליהן עומד ברף הנמוך ביותר של המחשבה הפלילית. נציין כי על פסק הדין הוגש ערעור (שאליו לא הפנה ב"כ הנאשם), ובית המשפט העליון, בע"פ 321/16 טלה נ' מדינת ישראל (28.3.2017) התערב בהכרעת הדין, ביטל את ההרשעה בעבירת ההריגה לפי סעיף 298 לחוק, והרשיע את המערער, חלף זאת, בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329 לחוק. חרף האמור, עונש המאסר שהוטל על המערער נותר על כנו. מעצם המהלכים החריגים הללו ניתן ללמוד כי אין כל אפשרות להקיש מאותו מקרה לענייננו.

בדומה לכך, גם בתפ"ח (מחוזי חיפה) 38937-04-12 מדינת ישראל נ' בדראן (14.7.2013) הורשע המערער לפי הודאתו בהריגה "בקלות ראש" ונדון ל-8 שנות מאסר בפועל. המערער שהיה בגיר צעיר, טען שהותקף בפטיש על-ידי המנוח ואחיו, ואף הגיש נגדם תלונה במשטרה. יומיים לאחר מכן, כאשר ראה את המנוח נוהג באופנוע במהירות לעברו, חבט במנוח, אשר כתוצאה מכך איבד שליטה על האופנוע, נפל ממנו ומת. בשונה מענייננו, הודגש שאותו מקרה לא היה אירוע מתוכנן מראש, ושהנאשם לא נשא נשק.

ב"כ נאשם 2 הפנה לפסקי דין נוספים של בתי המשפט המחוזיים שבהם הורשעו נאשמים בהריגה עקב מעורבותם בקטטות (ת"פ 5664-11-11 מדינת ישראל נ' הררי (7.4.2013); תפ"ח 30542-08-12 מדינת ישראל נ' שיבלי (11.7.2013); ת"פ 62883-10-18 מדינת ישראל נ' נאצר (1.3.2020)), אך מדובר בנסיבות שונות מהמקרה שלפנינו - אירוע מתוכנן שבו הגיעו הנאשמים למקום במטרה לבצע שוד מזוין.

34. משלא מצאנו פסיקה של בית המשפט העליון העוסקת בענישה בגין עבירת הרצח הבסיסית לפי סעיף 300(א) לחוק בנוסחו לאחר תיקון 137, כאשר זו משולבת בשוד או ניסיון שוד, מצאנו לנכון להפנות לפסיקה העוסקת בענישה בגין עבירת הרצח הבסיסית בלבד או בגין עבירה זו יחד עם עבירות אחרות:

פסק דין שניתן לאחרונה בע"פ 2654/22 מדינת ישראל נ' דישלבסקי (6.12.2022): התקבל ערעור המדינה על העונש שגזר בית המשפט המחוזי על המשיב, שהורשע לפי הודאתו בעבירת הרצח הבסיסית **באדישות**, ועונשו הוחמר מ-18 שנות מאסר ל-22 שנות מאסר. ערעור נגדי שהגיש המשיב נדחה. המנוח שהיה דר רחוב, שהה בשעות הלילה בבניין שבו התגורר המשיב. בהמשך הגיע המשיב למקום, הורה למנוח לצאת מהבניין, ובעודו הולך בעקבות המנוח, בעט בו נמרצות מספר רב של פעמים בפלג גופו העליון, בעת שהמנוח מתדרדר במורד מדרגות הבניין. לאחר מכן דחף המשיב את המנוח אל מחוץ לבניין והמשיך להכותו. כתוצאה מכך נפל המנוח על המדרכה, ובעודו שוכב חסר אונים וללא נוע, המשיך הנאשם לבעוט בו בעוצמה רבה והותיר אותו שרוע על המדרכה. כתוצאה ממעשי המשיב נגרמו למנוח פציעות חמורות שגרמו למותו. בית המשפט העליון התייחס לכך שהרפורמה בעבירות המתה מבטאת החמרה בענישה בגין רצח באדישות, ומצא לנכון להתערב במתחם העונש שקבע בית המשפט המחוזי (17 עד 22 שנות מאסר) ולקבוע מתחם עונש מחמיר יותר: 20 עד 24 שנות מאסר.

תפ"ח (מחוזי חיפה) 46210-12-18 מדינת ישראל נ' בדארנה (25.10.2021): לאחר שמיעת הוכחות נידון הנאשם לעונש מאסר בפועל למשך 25 שנים בגין עבירת הרצח הבסיסית. בעקבות עימות בין הנאשם לאשתו, נסע הנאשם להיפגש עם אחיה של אשתו - המנוח. במפגש ביניהם שנמשך זמן קצר, דחף הנאשם את המנוח, הפיל אותו לרצפה ואז דקר אותו באמצעות סכין, שתי דקירות עמוקות בגב. זמן קצר לאחר מכן נפטר המנוח. הנאשם לא סייע למנוח שדימם למוות, נמלט מהמקום מבלי להזעיק עזרה, והעלים את הסכין שבאמצעותה רצח את המנוח. נקבע שהרצח בוצע בכוונה תחילה כהגדרתו של מונח זה לפני תיקון 137.

תפ"ח (מחוזי חיפה) 612-10-16 מדינת ישראל נ' עאמר (15.12.2020): לאחר שמיעת הוכחות, נדון הנאשם לעונש מאסר בפועל למשך 20 שנים בגין עבירת הרצח הבסיסית. ברקע לאירוע, סכסוך בין הנאשם למנוח. ביום האירוע ניגש המנוח לרכבו של הנאשם כשהוא מחזיק מוט עץ בידו, וחבט באמצעותו ברכב של הנאשם. בתגובה שלף הנאשם את אקדחו וירה שבעה כדורים לעבר ראשו ופלג גופו העליון של המנוח, שגרמו למותו. בית המשפט קבע כי הגם שהנאשם איננו זה שתכנן מראש להיפגש עם המנוח, התגבשה אצל הנאשם ההחלטה להמית. כמו כן נקבע שהרצח בוצע בכוונה תחילה, בהתאם ליסודות סעיף 300(א)(2) לחוק בנוסחו עובר לתיקון 137.

תפ"ח (מחוזי ב"ש) 35903-08-19 מדינת ישראל נ' אלקאדי (24.3.2021): הנאשם הודה והורשע בעבירת הרצח הבסיסית ובעבירות נוספות, לרבות פציעה בנסיבות מחמירות, ונידון למאסר בפועל למשך 20 שנים. בליל הרצח התפתחה קטטה בין שתי משפחות ביישוב רהט. הנאשם ששייך לאחת המשפחות הבחין בקטטה, הצטרף אליה, ובמהלכה הוכה בראשו ובגבו. כעבור זמן מה עזב הנאשם את המקום, נכנס לרכב שעמד מונע בצד הכביש והחל לנסוע ישירות לעבר ההמון שנכח בקטטה. במהלך נסיעתו פגע הנאשם בדודתו, ולאחר מכן התקרב למנוח שסימן

לנאשם בידיו שיעצור, אך הנאשם המשיך לנסוע במהירות לכיוון המנוח עד שפגע בו, והוא הוטח על שמשות הרכב ונפל ארצה. בית המשפט קבע כי הנאשם צפה את האפשרות שבדרך נהיגתו הוא יגרום למותו של אדם, וגרם בכוונה למותו של המנוח.

35. נוסף על פסקי הדין שאליהם הפנו ב"כ הצדדים העוסקת בענישה בגין עבירת ההריגה, מצאנו לנכון להפנות לפסיקה נוספת בעניין זה שבה נדונו מקרים של הריגה תוך ביצוע שוד או גניבה. עם זאת נזכיר כי פסקי דין אלה ניתנו לפני הרפורמה בעבירות ההמתה בתיקון 137 לחוק, ומאז קיימת מגמה של החמרה בענישה בגין עבירות המתה שבוצעו באדישות.

ע"פ 6501/18 דאר עאצי נ' מדינת ישראל (22.4.2020): לאחר שמיעת הוכחות, זוכה אחד המערערים מעבירת רצח תוך כדי ביצוע עבירה אחרת, הורשע בעבירת הריגה מכוח דיני השותפות, ונידון לעונש מאסר בפועל למשך 18 שנים. המערער השני הורשע בהליך נפרד בעבירת רצח תוך כדי ביצוע עבירה אחרת והוטל עליו מאסר עולם. המערערים הואשמו בכך שביצעו עבירת שוד שבמהלכה הפעילו אלימות כלפי המנוח, וכתוצאה ממנה קופחו חייו. בהכרעת הדין בעניינו של המערער שהורשע בעבירת הריגה, נקבע כי לא הוכח מעבר לכל ספק סביר כי גמלה בליבו ההחלטה לשדוד את המנוח וכי האלימות שהפעיל הייתה במטרה ליטול מהמנוח את כספו. המערערים היכו את המנוח בידיהם, ברגליהם ולסירוגין במקל, בחלקי גופו השונים, בעת שעמד ולאחר נפילתו. אשר למכה המשמעותית ביותר בארובת העין, נקבע שאין לשלול כי המערער השני הוא זה שהיכה מכה זו באמצעות אבן. בהכרעת הדין בעניינו של המערער השני שהורשע בעבירת רצח, הודה המערער השני בשוד. בעניינו נקבע כי המכה הקטלנית ניתנה באמצעות מקל (או מקלות) ולא באמצעות אבן, ולא ברור מי מהמערערים היכה את המכה הקטלנית. המערערים פעלו יחד להכות את המנוח. בהכרעות הדין של שני המערערים נקבע כי אחד מהם הניח מזרן על המנוח והשניים נמלטו מבלי להושיט למנוח עזרה, בעת שעדיין היה בין החיים. הערעורים שהוגשו על גזרי הדין של שני המערערים נדחו.

ע"פ 2064/09 עבד רבו נ' מדינת ישראל (9.12.2009): המערער שהודה נדון לעונש מאסר בפועל למשך 18 שנים בגין עבירת הריגה (במקום עבירת רצח שבה הואשם לפני הסדר הטיעון), שוד וקשירת קשר לביצוע שוד. המערער ואחרים הגיעו באופן מתוכנן לדירתם של המנוח ואשתו, שני קשישים. המערער הצמיד אקדח לראשו של המנוח, והאחרים חסמו את פיו בפיסת בד. אחד האחרים קשר את האישה, ובאיומי סכין דרש ממנה לגלות היכן מוטמן כספה. בסופו של דבר איבד המנוח את הכרתו ונפטר, ובני החבורה נמלטו מהמקום, בהותירם את המנוח מוטל על הרצפה ואתו אשתו כפותה בידיה וברגליה. הערעור שהגיש המערער על גזר הדין נדחה.

ע"פ 416/12 שיציני נ' מדינת ישראל (12.6.2014): המערער שהודה נדון לעונש מאסר בפועל למשך 20 שנים בגין עבירת הריגה (במקום עבירת רצח שבה הואשם לפני הסדר הטיעון), שוד בנסיבות מחמירות וקשירת קשר לביצוע שוד. המערער ואחרים תכננו לשדוד את המנוח. בני החבורה חנקו אותו באמצעות כבל, קשרו אותו, גנבו ממנו את רכשו, והותירו אותו במקום מתבוסס בדמו. כתוצאה מהחבלות, נפטר המנוח. הערעור שהגיש המערער על גזר הדין נדחה.

ע"פ 1864/11 דוידוב נ' מדינת ישראל (7.11.2012): המערער נידון לעונש מאסר בפועל למשך 19 שנים בגין עבירת הריגה (במקום עבירת רצח שבה הואשם לפני הסדר הטיעון) וגניבה. המערער הגיע לדירת המנוחה, ילידת 1942, בכוונה לגנוב ממנה את ארנקה. בין השניים התפתח עימות שבמהלכו שרטה המנוחה את המערער. המערער היכה את המנוחה מכת אגרוף בפניה, הדף אותה בכוח, גנב את ארנקה ונמלט מהדירה. כתוצאה ממעשיו של המערער נחבט ראשה של המנוחה, והחבלות הקשות בראשה גרמו למותה. הערער שהוגש על גזר הדין נדחה.

36. טרם התגבשו בפסיקה מתחמי ענישה בגין המתה בנסיבות של אחריות מופחתת מכוח דיני השותפות לפי סעיף 301ב(ג) לחוק יחד עם סעיף 34א(א)(1) לחוק. ואולם, קיימת פסיקה העוסקת בענישה בגין המתה בנסיבות של אחריות מופחתת שלא מכוח דיני השותפות, אלא בשל נסיבות אחרות כגון שכרות או התגרות של המנוח כלפי הנאשם בסמוך לפני מעשה ההמתה. ראו למשל דוגמאות אלה:

תפ"ח (מחוזי ת"א) 20966-01-21 מדינת ישראל נ' דהן (14.4.2022): הנאשם הורשע לפי הודאתו בעבירת המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(ב)(1), לאחר התגרות של המנוח בנאשם ובתגובה לאותה התגרות. נקבע כי הנאשם דקר את המנוח וגרם באדישות למותו, וזאת בתכוף לאחר שהמנוח חבט בראשו של הנאשם באמצעות מקל עץ וגרם לו לפצע מדמם. הנאשם נידון לעונש של 11 שנות מאסר בפועל.

תפ"ח (מחוזי מרכז) 58264-02-20 מדינת ישראל נ' ליסצין (22.2.2021): במקרה שנדון שם הנאשם וחברו דאז, המנוח, שתו לשוכרה ופרצה תגרה ביניהם, שבמהלכה כפת הנאשם את המנוח וחנק אותו למוות באמצעות כבל חשמלי. הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירה של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת לפי סעיף 301ב(ג) לחוק יחד עם סייג השכרות שבסעיף 34ט(ב) לחוק, וזאת במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה לעונש. הנאשם נידון לעונש של מאסר בפועל למשך 14.5 שנים. הנאשם הגיש ערעור על גזר הדין הנ"ל בע"פ 6122/21 ליסצין נ' מדינת ישראל (2.5.22). בית המשפט העליון קיבל את הערעור וקבע, בין היתר, כי שכרותו של המערער הביאה באופן ישיר למותו הטראגי של המנוח, ובנסיבות העניין הופחת עונשו של המערער והוא הועמד על 12 שנות מאסר בפועל.

המקרה דנן חמור במידה ניכרת מהמקרים שנדונו לעיל. בענייננו, לא קדמה לרצח התגרות כלשהי מצידו של המנוח ולא עומד לנאשם סייג השכרות. יתר על כן, לא מדובר באירוע ספונטני אלא באירוע שבו נאשם 2 יחד עם אחרים תכנן מראש לבצע שוד מזוין ולקח חלק פעיל בניסיון השוד, אשר במהלכו נדקר המנוח באופן שגרם למותו.

נסיבות ביצוע העבירות

37. תכנון שקדם לביצוע העבירה: העובדות המפורטות בכתב האישום המתוקן מלמדות על קשירת קשר לביצוע השוד מספר חודשים לפני האירוע, תכנון השוד לפרטים מבעוד מועד, הכנה ותכנון מראש להשתמש בנשק קר לביצוע השוד ותוכנית להימלט מהמקום.

38. אין לקבל את טענתו של ב"כ נאשם 1 כי מרשו לא היה מעורב כלל בתכנון האירוע, ואף לא את טענתו של

ב"כ נאשם 2 כי מעורבותו של מרשו בתכנון הייתה מועטה. אומנם לפי סעיף 3 לכתב האישום המתוקן, הקשר לשדוד את המנוח החל מספר חודשים לפני 15.11.2018, ולא צוין כי הנאשמים היו מעורבים בכך, אך מיד בהמשך, בסעיף 4 צוין במפורש כי **"עובר ליום 1.11.2018"**, דהיינו למעלה משבועיים לפני האירוע, נקשר קשר בין נאשם 2, אחמד ומחמד לבצע את השוד. מסעיף 5 עולה כי נאשם 2 פנה לנאשם 1 והוא הצטרף לקשר, ובסעיף 6 צוין כי **"בין חמשת הקושרים [ובהם שני הנאשמים] סוכם כי מחמד יסיע את הנאשמים בהונדה, הנאשמים יבצעו את השוד כשהם מצוידים בנשק קר וברעלות פנים, ויתר הקושרים ימלטו אותם מהמקום"**. לפי סעיף 8, נאשם 1 לן אצל נאשם 2 בערב שלפני האירוע, ולפי סעיף 9, ביום האירוע, **"בשעות הבוקר המוקדמות, בבית קפה בטול כארם, נפגשו חמשת הקושרים"**. בסעיף 10 תואר כיצד תכננו הקושרים את האירוע.

39. כך יש לדחות גם את טענתו של ב"כ נאשם 2 כי מרשו לא ידע שנאשם 1 מחזיק סכין ושנאשם 1 הוא שהחליט לבדו באיזה אופן לבצע את השוד. בסעיף 7 לכתב האישום צוין כי בסמוך ליום 1.11.2018 **"הצטייד נאשם 2, בעצמו, או בעזרת אחר שאינו נאשם 1, בתיק שהכיל סכינים, אלות, גז פלפל ורעלות פנים, לשם ביצוע השוד"**. בסעיף 11 צוין כי **"בהמשך, מסר נאשם 2 לנאשם 1 ולמחמד את הציוד"**. משהודה נאשם 2 כי לצורך ביצוע השוד הוא הצטייד, בין היתר, בסכינים שאותם מסר לנאשם 1 יחד עם יתר הציוד, אין הוא יכול להישמע בטענה כי לא ידע שנאשם 1 מחזיק סכין. גם אם נאשם 2 לא ידע באיזה מכלי הנשק יבחר נאשם 1 לעשות שימוש לצורך ביצוע השוד (ועניין זה אינו עולה מכתב האישום המתוקן), די בכך שנאשם 2 סיפק את כלי הנשק, ובהם הסכינים, כדי לדחות את הטענה.

40. ביום האירוע ארבו הנאשמים למנוח ולאב ליד חניית ביתם, רצו לעברם, ונאבקו עמם באלימות בניסיון לקחת את התיק עם הכסף. נאשם 2 ריסס גז פלפל לתוך הרכב שפגע בעיניו של האב. נאשם 1 ניסה לקחת את התיק, חרף התנגדותו של המנוח, דקר את המנוח מספר פעמים במצחו, בראשו, בידיו ובבטנו, וגרם לו חבלות חמורות שהובילו בסופו של דבר למותו. באותה העת עמד נאשם 2 לצדו של נאשם 1 וניסה להקל עליו להימלט.

41. אין לקבל את טענתו של ב"כ נאשם 2 שקיימת סתירה בין סעיפים 17 ו-18 לכתב האישום המתוקן, ושיש לפרש אותה לטובתו של נאשם 2 ולקבוע כי הוא לא עמד ממש בסמוך, אלא הגיע רק לאחר הדקירות. בסעיף 17 צוין כי חרף התנגדות המנוח עת ניסה נאשם 1 ליטול את התיק ולהימלט, הוא דקר את המנוח באמצעות הסכין כמתואר בכתב האישום המתוקן **"בעוד הנאשם 2 נמצא לצדו, ומנסה להקל על נאשם 1 להימלט תוך שהוא נפצע בידו מהסכין שאחז נאשם 1, ובעוד הוא עומד על מצבו של המנוח ואדיש אליו"**. האמור בסעיף זה אינו סותר את התיאור בסעיף 18 שלפיו **"בעוד המנוח נאבק עם הנאשם 1, הגיע נאשם 2 לדלת הנהג וריסס ממיכל גז הפלפל לתוך הרכב במטרה לאפשר את ביצוע השוד ולהימלט ולהקל על נאשם 1 בבריחה"**. בשני המקרים נאשם 2 נמצא סמוך לנאשם 1 כמתואר לעיל.

42. ב"כ הנאשמים טענו כי עולה מכתב האישום שהטיפול הרפואי שקיבל המנוח בבית החולים לא היה מיטבי, ויש להביא זאת בחשבון כשיקול בעת בחינת מידת האשמה של הנאשמים. חרף האמור, נתנו דעתנו לטענה בנוגע לפגמים בטיפול הרפואי שקיבל המנוח, שקיבלו ביטויים בכתב האישום המתוקן, ואשר יש בהם כדי להשפיע, במידת מה, על קביעת המתחם.

43. מכתב האישום עולה כי לאחר האירוע, בסיוע מחמד, אחדד ועודה, נמלטו שני הנאשמים מהמקום ופעלו להעלים ראיות הקושרות אותם לאירוע. בכך ניסו הנאשמים לשבש את הליכי החקירה והמשפט נגדם.

44. לעניין הנזקים שנגרמו כתוצאה מהעבירות, הן הנזק הפוטנציאלי והן הנזק הקונקרטי הם משמעותיים. אחיו של המנוח הגיש תצהיר שממנו עולה כי נגרמה למשפחה פגיעה נפשית של כאב, סבל ופחד עקב אובדן אח ובן צעיר. כמו כן הצהיר שכתוצאה מהרצח נגרמה פגיעה קשה לעסק שניהלו המנוח ואביו.

קביעת מתחמי העונש

45. בקביעת מתחמי העונש נתנו דעתנו לעיקרון ההלימה בענישה, הפגיעה בערכים המוגנים, נסיבות ביצוע העבירות ופסיקת בתי המשפט, בשינויים המחויבים.

46. על יסוד כל האמור לעיל, אנו סבורים כי אלמלא הסדר הטיעון שאליו הגיעו הצדדים, בין היתר לנוכח הקשיים הראייתיים המרובים בתיק, היה מקום לקבוע נאשם 1 מתחם עונש שתקרתו מאסר עולם ותחתיתו 27 שנות מאסר; נאשם 2 מתחם עונש שתקרתו 22 שנות מאסר ותחתיתו 18 שנות מאסר. ואולם, ההסברים המפורטים של ב"כ הצדדים בעניין השיקולים להסדר הטיעון, וביניהם השיקולים הראייתיים, מבהירים את הפער בין העונש הראוי ובין תקרות העונש המוסכמות. לפיכך, אנו סבורים שבמקרה דנן יש לקבוע את מתחם העונש בצורה "רכה", תוך איזון בין הענישה הראויה בגין העבירות שבוצעו ובין שיקולים רלוונטיים אחרים שהובילו להסדר הטיעון, תוך מתן משקל למורכבות הראייתית.

47. לפיכך ולאור נסיבות תיק זה, אנו קובעים מתחמי עונש כדלקלמן:

נאשם 1: בין 20 ל-24 שנות מאסר.

נאשם 2: בין 14 ל-18 שנות מאסר.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

48. נאשם 1 הוא כבן 32, ללא עבר פלילי, ומדובר איפוא, במאסרו הראשון. מהתסקיר בעניינו עולה מורכבות נסיבותיו האישיות של נאשם זה.

נאשם 1 הודה בעובדות כתב האישום המתוקן והביע לפני שירות המבחן חרטה ואמפתיה כלפי משפחתו של המנוח. עם זאת, שירות המבחן התרשם שנאשם 1 מתקשה לקחת אחריות מלאה על מעשיו, וניכר שקיימת מצדו

עמוד 22

השלכה של האחריות לאירוע על נאשם 2.

בדברו של נאשם 1 לעונש הוא התנצל על המעשים שעשה ועל התוצאה שלהם. הוא הוסיף שהוא מצטער שבגללו אדם מת, ושכל יום ובכל לילה יש לו ייסורי מצפון על כך. לדבריו, הוא עשה מעשה חמור, למד את הלקח ועושה הכול בתוך הכלא כדי לשפר את עצמו. כמו כן הביע חרטה לפני משפחת המנוח.

נאשם 1 ביקש מבית המשפט שימליץ על שילובו בטיפול בכלא שבו יש אפשרויות שיקומיות.

49. נאשם 2 הוא כבן 32, בעל עבר פלילי מכביד, וריצה עונשי מאסר ממושכים. מהתסקיר עולות נסיבות אישיות מורכבות של הנאשם שבין היתר השפיעו על התנהלותו, לרבות ההסתבכות שלו בפלילים.

נאשם 2 הודה בעובדות כתב האישום המתוקן והביע חרטה, אך שירות המבחן התרשם כי הוא מתקשה לקחת אחריות מלאה למעשיו, ועדיין מתאר את חלקו באירוע הפלילי כמינורי ואת עצמו כמי שנגרר לאירוע. כמו כן התרשם שירות המבחן כי נאשם 2 מתקשה להתייחס לדפוסיו האלימים והתוקפניים לאורך השנים. נזכיר שתוך כדי ההליך ביקש נאשם 2 לחזור בו מהודייתו כפי שפורט לעיל.

בדברו של נאשם 2 לעונש בבית המשפט, הוא פרש לפנינו את נסיבותיו האישיות. בין היתר סיפר כיצד נקלע בגיל צעיר לאורח חיים עברייני ועשה ניסיונות לשנות את דרכו. בתקופת מעצרו הנוכחית הגיע הנאשם לתובנה שה"אשם" לאי יכולתו לצאת ממעגל העבריינות רובץ לפתחו, ואין הוא מפנה אצבע מאשימה כלפי אחרים. הנאשם הביע צער וחרטה על מעשיו, וכדבריו, על מה שקרה הוא "בוכה דם". לדברי נאשם 2, כשהוא רואה את אחיו של המנוח הוא חש כאב "מבפנים", על כך שהוא נטל חלק באירוע המצער, והביע את רצונו להתנצל לפני האח "מחוץ לאולם" (בית המשפט). אנו נוטים להתרשם שהנאשם עבר תהליך מסוים שגרם לו לבחון את עצמו ואת התנהגותו, וככל הנראה מכאן נובעת העמדה השונה שלו מזו שהובעה בתסקיר, ונקווה שכך הדבר. נאשם 2 ביקש מבית המשפט שימליץ על שילובו בטיפול בכלא תוך שהדגיש שהטיפול שקיבל עד כה גרם לו לראות דברים בצורה שונה ממה שראה בעבר.

50. שקלנו בכובד ראש את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, והחלטנו למקם את עונשו של נאשם 1 בתחתית המתחם ואת עונשו של נאשם 2 באמצע המתחם.

הפיצוי הראוי שיש לפסוק לטובת משפחת המנוח

51. לפי המוסכם בהסדר הטיעון ביקשה המאשימה לחייב את הנאשמים בתשלום פיצויים למשפחת המנוח לפי שיקול דעתו של בית המשפט. ב"כ נאשם 1 טען כי אין לנאשם 1 כל יכולת כלכלית, ושלטענות בעניין הגורמים

למוות צריכה להיות השפעה גם לעניין גובה הפיצוי. ב"כ נאשם 2 לא התייחס לכך בטיעונו.

52. דין טענותיו של ב"כ נאשם 1 בעניין גובה הפיצוי להידחות. גם אם הטיפול שניתן למנוח בבית החולים לאחר דקירתו לא היה מיטבי, עדיין הורשע הנאשם בעבירה של רצח בכוונה, על כל המשתמע מכך לגבי שיעור הפיצוי ההולם בעונשו של נאשם 1 שהודה בביצוע עבירה של רצח בכוונה. נוסף על כך, לפי פסיקת בית המשפט העליון, סכום הפיצוי הנפסק לנפגעי עבירה אינו נקבע בזיקה ליכולתו הכלכלית של הנאשם (ראו פסקה 112 בע"פ 4737/18 נגד נ' מדינת ישראל (12.5.20)) וע"פ 5932/21 קורובקוב נ' מדינת ישראל [13.7.22], פסקה 15.

53. במקרים רבים נפסקו לנפגעי עבירות המתה - בני משפחתם של הקורבנות, פיצויים בסכומים ניכרים. ראו לעניין זה פסקי דין שאזכרנו לעיל, כגון ע"פ 6501/18 דאר עאצי ותפ"ח 13903-07-18 ועניין מרמש, שבהם נפסקו פיצויים בסכום המרבי המותר על פי חוק - 258,000 ₪; כן ראו תפ"ח 49705-06-20 מורי, שם נפסק פיצוי בסך של 150,000 ₪; ותפ"ח 58264-02-20 ליסצין, שם נפסק פיצוי בסך של 180,000 ₪. במקרה דנן סבורים אנו שבהתחשב בכלל נסיבות המקרה, הפיצוי שאותו ראוי להטיל על נאשם 1 הוא 200,000 ₪ והפיצוי שאותו ראוי להטיל על נאשם 2 הוא 150,000 ₪.

סוף דבר

54. אנו גוזרים על הנאשמים את העונשים הבאים:

נאשם 1

א. מאסר בפועל למשך 20 שנים, החל מיום מעצרו: 25.12.18.

ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים, והנאשם לא יישא בעונש זה אלא אם כן יעבור בתוך שנתיים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג פשע;

ג. מאסר על תנאי למשך 6 חודשים והנאשם לא יישא בעונש זה אלא אם כן יעבור בתוך שנתיים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג עוון.

ד. פיצוי לנפגעי העבירה בסך 200,000 ₪ שישולם לא יאוחר מיום 21/3/23.

נאשם 2

א. מאסר בפועל למשך 16 שנים, החל מיום מעצרו: 30.12.18.

ב. מאסר על תנאי למשך 12 חודשים, והנאשם לא יישא בעונש זה אלא אם כן יעבור בתוך שנתיים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג פשע;

ג. מאסר על תנאי למשך 6 חודשים והנאשם לא יישא בעונש זה אלא אם כן יעבור בתוך שנתיים מיום שחרורו עבירת אלימות מסוג עוון.

ד. פיצוי לנפגעי העבירה בסך ₪150,000, שישולם לא יאוחר מיום 21/3/23.

ב"כ המאשימה יעביר למזכירות בית המשפט את פרטיהם של נפגעי העבירה לצורך העברת התשלום האמור.

אנו ממליצים לפני שלטונות שב"ס לשקול את שילובם של הנאשמים בהליך טיפולי המתאים לצורכיהם.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"ט טבת
תשפ"ג, 22 ינואר 2023,
במעמד הנוכחים.
ליאורה ברודי, שופטת
סג"נ, אב"ד

מיכל ברק-נבו,
שופטת
מיכאל תמיר, שופט